

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 5. Utrùm homo in statu innocentiae indigebant auxilio gratiae ad operandum bonum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

sua consentanea. 4. Notitiam habuit rerum supernaturalium, Dei ut finis ultimi; & per visionem beatificam possidendi, atque mediorum, quibus consequi posset beatitudinem supernaturalem, seu intuitivam Dei visionem, ad quam erat ordinatus. 5. Accepit Theologicos habitus fidei, spei, & charitatis, dona Spiritus sancti, virtutes morales infusas, imò & virtutes naturales, quales ab unoquoque proprio labore acquiri possunt, ut statim non solum posset, sed etiam facile posset actus virtutum omnium exercere. 6. Appetitus materialis ita rationi seu voluntati suberat, ut nunquam, nisi ea volente & imperante, erumperet in actus suos, atque nunquam eam preoccuparet, nunquam ei resisteret, nunquam eam induceret in malum, nunquam eam à bono & honesto avocaret, unde nihil erat in homine, quo voluntas ejus ab exercitio virtutum impediretur, aut retardaretur.

ARTICULUS IV.

Utrum homo in statu innocentiae indigebat auxilio gratiae ad cognoscendum verum.

RESPONSIO I.

Homo in statu innocentiae non indigebat auxilio gratiae ad cognoscendas veritates naturales, quae per sensus haberi possunt, aut ex rebus sensibilibus non ita difficile erui.

Prob. Nam intellectus humanus cum concursu sibi naturaliter debito ad veritates illas assequendas sufficit per se, & seclusis impedimentis, quibus ab actione sua impediti, vel retardari potest. Atqui in statu innocentiae nulla erant ejusmodi impedimenta. Ergo, &c. Minor est extra-controversiam. Majorem tradit S. Thomas 1. 2. q. 109. in O. ubi sic ait: *Intellectus humanus habet aliquam formam, scilicet ipsum intelligibile lumen, quod est de se sufficiens ad quaedam intelligibilia cognoscenda, ad ea scilicet, in quorum notitiam per sensibilia possumus devenire.* Unde concludit S. Doctor intellectum humanum ad veritates ejusmodi cognoscendas non indigere per se, nisi concursu generali. Sic igitur, inquit, dicendum est, quod ad cognitionem cujuscumque veri homo indiget auxilio divino, ut intellectus à Deo moveatur ad summum actum: non autem indiget ad cognoscendam veritatem in omnibus nova illustratione, superaddita naturali illustrationi, sed in quibusdam, quae excedunt naturalem cognitionem, & de quibus superius sic ipse loquitur: aliorum vero intelligibilia intellectus humanus cognoscere non potest, nisi fortiori lumine perficiatur, sicut lumine fidei, vel prophetiae, quod dicitur lumen gratiae, in quantum est natura superadditum.

RESPONSIO II.

Homo in statu innocentiae indigebat auxilio gratiae non solum ad cognoscendas veritates supernaturales, sed etiam ad cognoscendas naturales multas, à sensibus valde remotas, etiam singulatim sumptas.

Et 1. quidem, quod homo in statu innocentiae indigebat auxilio gratiae ad cognoscendas veritates supernaturales, non habet difficultatem: nam per se manifestum est, veritates supernaturales excedere lumen naturale intellectus humani, & consequenter ad illas assequendas opus esse lumine aliquo naturali lumen superaddito, & naturae indebito, quod proinde lumen gratiae dicitur, ut ait S. Thomas loco proxime citato.

Prob. Ergo responsio de multis veritatibus naturalibus, non solum collectivè, sed etiam distributivè sumptis: nam multae sunt veritates naturales, adeò abstrusae, & à sensibus remotae, ut neque in se percipi, neque aliunde per discursum certò & accuratè cognosci possint. Talis est substantia Angelica, talia sunt prima continui componentia, &c. Ergo ad illarum cognitionem opus erat supernaturali auxilio, etiam in statu innocentiae.

Obj. Infusa fuit Adamo scientia omnium veritatum naturalium. Ergo, &c. R. neg. ant. Adamus enim eam tantum in sui creatione scientiam accepit, quae aetati & conditioni ejus conveniens erat, & qualis necessaria esse poterat ad decentem eruditionem, & ut propriis necessitatibus consulere, utque rectoris universi munus obiret. Porro scientiam illam, quam accepit Adamus, non similiter accepissent ejus posterii, perseverante statu innocentiae, sed eam paulatim propria industria, vel aliorum doctrina comparassent, longè tamen facilius, quàm in hoc statu naturae lapsae comparari possit.

ARTICULUS V.

Utrum homo in statu innocentiae indigebat auxilio gratiae ad operandum bonum.

RESPONSIO I.

Homo in statu innocentiae non indigebat auxilio gratiae ad exercenda opera moraliter bona ordinis naturalis, imò nec ad servandam totam legem naturalem.

Prob. 1. pars ex S. Thoma 1. 2. q. 109. a. 2. in O. ubi sic ait: *In statu naturae integre quantum ad sufficientiam operative virtutis, poterat homo per sua naturalia velle & operari bonum suae naturae proportionatum, quale est bonum virtutis acquisita.* Ergo, &c. Certè si homo in statu innocentiae non poterat sine auxilio gratiae opera moraliter bona naturalis ordinis exercere, non poterat ob difficultatem ea exercendi. Atqui hoc dici non potest: nam si quam nunc exercendi ejusmodi opera difficultatem habet homo, non habet, nisi propter peccatum Adami; adeoque si Adamus non peccasset, hanc difficultatem homo non haberet. Talis igitur difficultas non fuit in statu innocentiae; quando quidem talis difficultas non cepit esse, nisi cum esse desit status innocentiae.

Prob. 2. pars ex eodem S. Doctore 1. 2. q. 109. a. 4. in O. ubi hæc habet: *Implere mandata legis contingit dupliciter: uno modo, quantum ad substantiam operum, prout scilicet homo operatur iusta & fortia, alia virtutis opera: & hoc modo homo in statu naturae integre potuit (sine gratia) omnia mandata legis implere sed in statu naturae corruptae non potest homo implere omnia mandata divina sine gratia favente.* Alio modo possunt impleri mandata legis, non solum quantum ad substantiam operis, sed etiam quantum ad modum agendi, ut scilicet ex charitate fiant, & sic neque in statu naturae integre, neque in statu naturae corruptae potest homo implere absque gratia legis mandata. Juxta S. Doctorem igitur, homo in statu innocentiae omnia legis naturalis mandata servare poterat, opera virtutum per hanc legem præcepta exercendo, & quidem ex motivo virtutum illarum, vel ex alio motivo honesto; poterat, inquam, sine auxilio gratiae; quamquam sine auxilio gratiae non poterat opera illa exercere, & exercendo legem naturalem implere ex motivo charitatis perfectæ, qua nimirum Deus ut author gratiae & gloriæ, diligitur excellenti quodam modo, qui naturalem hominis facultatem excedit quantumvis supponatur sana & integra: unde ad illum homo in statu innocentiae pertingere non poterat sine prævia supernaturali illustratione, & concursu habitus infusi.

Ratio à priori nostrae assertionis est, quia homo in statu innocentiae habebat principium necessarium & per se sufficiens cum naturali concursu ad implendam totam legem naturalem: habebat enim intellectum instructum sufficienti scientia, sine ignorantia eorum, quae homo potest & tenetur scire; & voluntatem habitualiter propensam ad omne honestum; & recta rationi consentaneum; & aliunde non aderant impedimenta, quibus difficilis redderetur legis observatio; nam appetitus materialis perfectè

ad suberit appetitui rationali; neque permittebatur demon lavare, imaginationem perturbare, humores commovere, debitam attentionem impedire.

Obj. 1. Sunt quaedam jura naturalia adeo abstrusa, ut non poterint etiam in statu innocentiae detegi sine auxilio gratiae. Ergo etiam in statu innocentiae non potuit sine gratiae auxilio servari tota lex naturalis. Neg. ant. *Probabis.* Sunt aliqua veritates practicae adeo abstrusae, ut non poterint etiam in statu innocentiae sine auxilio gratiae detegi. Ergo, &c. Neg. ant. *Probabis.* Sunt aliqua veritates speculativae adeo abstrusae, ut ad eas etiam in statu innocentiae detegendas auxilium gratiae necessarium fuerit. Ergo similiter, &c.

R. neg. conseq. Disparitas est, quia aliqua sunt veritates speculativae, etiam naturales, quae neque in se ipsis cognosci, neque aliunde per discursum certo colligi possunt solo lumine naturali: unde certa earum & clara notitia superat captum intellectus humani. At nullae sunt veritates practicae naturales, quae non possint aut in se ipsis cognosci, aut ex aliis notioribus certo colligi: intellectus enim humanus per se, & seclusis impedimentis, quae passim occurrunt in hoc statu naturae lapsae, potest cum naturali concursu ex principiis moralibus per se notis conclusionem morales propinquiores, ex propinquo remotiores, & ex remotioribus remotissimas eruere, propter concatenationem, seu propter naturalem conclusionem remotissimarum cum remotioribus, remotiorum cum propinquo, & propinquo cum principiis moralibus per se notis connexionem. Unde nullae sunt veritates practicae naturales, quae per se, & seclusis impedimentis, excedant vim naturalem intellectus humani.

Obj. 2. Praeceptum, primis parentibus impositum, fuit de omissione actus naturalis, nempe de non comedendo certo fructu, & tamen illud servare non poterunt sine gratiae auxilio. Ergo non poterunt sine auxilio gratiae servare praeccepta legis naturalis. R. neg. conseq. Nam praecceptum illud de non comedendo certo fructu non fuit praecceptum legis naturalis, sed legis positivae divinae: adeoque non potuit intimari primis parentibus, nisi per revelationem divinam, & sic illis non potuit sufficienter innotescere & proponi absque supernaturali illustratione, in qua consistebat gratia status innocentiae. Quare non poterunt primi parentes praecceptum de non comedendo fructu implere absque adjutorio interioris gratiae, statui, in quo erant, convenientis. Aliud autem est de praecceptis legis naturalis, ad quorum intimationem & propositionem sufficientem non requirebatur supernaturalis illustratio, sed sufficebat lumen naturale.

Obj. 3. Lex naturalis praecipit amorem Dei propter se. Sed homo in statu innocentiae non poterat sine gratia amare Deum propter se. Ergo, &c. *Resp.* dist. maj. Lex naturalis praecipit amorem Dei propter se, ut authoris naturae, C. maj. Ut authoris gratiae & gloriae, vel, si vis, ut beatificantis creaturam rationalem per intuitivam sui visionem. N. maj. dist. min. Homo in statu innocentiae non poterat sine gratia amare Deum propter se, ut authorem gratiae & gloriae, ut beatificantem creaturam rationalem per visionem sui intuitivam, C. min. Amare Deum propter se ut authorem naturae, adeoque rerum omnium naturalium finem ultimum, N. min. Disparitatis autem ratio facilis est: nam homo in statu innocentiae Deum ut authorem gratiae ac gloriae, & objectum supernaturalis beatitudinis cognoscere non potuit sine revelatione & supernaturali illustratione, adeoque ut ralem sine revelatione & supernaturali illustratione, quae fuit gratia hominis innocentis, amare propter se non potuit. Ad Deum verò ut authorem naturae, rerumque omnium naturalium ultimum finem cognoscendum non indigebat homo in statu innocentiae nisi lumine naturali; proindeque homini in statu innocentiae ad diligendum Deum propter se authorem naturae, & rerum omnium naturalium finem ultimum,

sufficiebant facultates naturales, intellectus scilicet & voluntas.

Dices. Lex naturalis praecipit amorem Dei propter se ut authoris naturae, rerumque omnium naturalium finis ultimi non qualemcumque, sed amorem, qui sit super omnia: praecipit enim homini ut Deum tanquam authorem naturae & rerum omnium naturalium finem ultimum diligat plusquam se, & cetera omnia: praecipit enim ut dilectionem sui & ceterorum omnium referat ad dilectionem Dei. Atqui diligere Deum super omnia, etiam ut authorem naturae, & rerum omnium naturalium finem ultimum, superat vires naturae. Ergo homo nunquam, adeoque nec in statu innocentiae, potuit legis naturalis praecceptum de diligendo Deo implere sine auxilio gratiae.

R. dist. min. Diligere Deum super omnia etiam ut authorem naturae, &c. superat vires naturae corruptae, & per peccatum depravatae, C. min. Superat vires naturae sanae & integre, N. min. At in statu innocentiae natura fuit sana & integra, quare homo in statu innocentiae potuit ex solis viribus naturae, cum concursu naturali, & absque adjutorio superaddito diligere Deum propter se super omnia ut authorem naturae, & rerum omnium naturalium finem ultimum. Hanc totam doctrinam tradit S. Thomas 1. 2. q. 109. art. 3. in O. ubi sic loquitur: *Homo in statu naturae integre poterat operari virtute suae naturae bonum, quod est sibi connaturale, absque superadditione gratuiti doni, licet non absque auxilio Dei moventis: diligere autem Deum super omnia est quiddam connaturale homini . . . unde homo in statu naturae integre dilectionem sui ipsius referebat ad amorem Dei, sicut ad finem: & similiter dilectionem omnium aliarum rerum: & ita Deum diligebat plusquam se ipsum, & super omnia. Sed in statu naturae corruptae homo ad hoc deficit secundum appetitum voluntatis rationalis, quae propter corruptionem naturae sequitur bonum privatum, nisi sanetur per gratiam Dei. Et ideo dicendum est, quod homo in statu naturae integre non indigebat dono gratiae superaddite naturalibus bonis ad diligendum Deum naturaliter super omnia, licet indigeret auxilio Dei ad hoc eum moventis. Sed in statu naturae corruptae indiget homo etiam ad hoc auxilio gratiae naturam sanantis.*

Dices. Amor, quo Deus super omnia diligitur, est actus charitatis. Atqui ad actum charitatis producendum homo indigebat auxilio gratiae in statu innocentiae. Ergo homo in statu innocentiae, ad producendum amorem, quo Deus super omnia diligitur, indigebat auxilio gratiae. R. cum S. Thoma art. citato ad 1. Amor, quo Deus super omnia diligitur ut principium & finis boni naturalis, est actus charitatis, N. maj. Amor, quo Deus super omnia diligitur ut amicus, & objectum supernaturalis beatitudinis, est actus charitatis, C. maj. & concessa pariter minore, & dist. conseq. Ergo homo in statu innocentiae indigebat auxilio gratiae ad producendum amorem, quo Deus super omnia diligitur ut objectum supernaturalis beatitudinis, & amicus, & quandam nobiscum habens societatem spirituales, C. conseq. Hic enim amor habet excellentem quemdam in Deum tendendi modum, ad quem sufficere non potest naturalis facultas, quantumvis sana & integra. Quo Deus super omnia diligitur ut principium & finis boni naturalis, N. conseq. Hic enim amor non habet aliquem in Deum tendendi modum, ad quem pertinere non possit naturalis facultas naturae sanae & integre, adjuncta scilicet concursu sibi naturaliter debito: *Charitas, inquit S. Doctor, diligit Deum super omnia eminentius, quam natura; natura enim diligit Deum super omnia, prout est principium & finis naturalis boni: charitas autem secundum quod est objectum beatitudinis, & secundum quod homo habet quandam societatem spirituales cum Deo: addit enim charitas supernaturalem dilectionem Dei, propriam quandam & delectationem. Addit etiam majorem appretiationem & firmitudinem.*

At

At inquit. Amor, quo Deus super omnia diligitur, etiam ut est principium & finis boni naturalis, est amor Dei summus. Ergo tam superat vires naturales naturæ sanæ & integræ, quam actus charitatis, quo Deus super omnia diligitur ut objectum supernaturalis beatitudinis. R. dist. ant. Amor, quo Deus, &c. est amor Dei summus, quantum ad gradum dilectionis, C. ant. Nam diligere Deum super omnia, est summus gradus dilectionis. Est amor Dei summus, etiam quantum ad rationem diligendi, & modum dilectionis, N. ant. Actus enim charitatis, quo Deus super omnia diligitur ut objectum clara & intuitiva sui visione beatificans, excellentiorem habet rationem & modum diligendi Deum. Ita docet S. Thomas art. cit. ad 3. *Amor, inquit, dicitur summus, non solum quantum ad gradum dilectionis, sed etiam quantum ad rationem diligendi & dilectionis modum: & secundum hoc summus gradus dilectionis est, quo charitas diligit Deum ut beatificantem.*

Itaque juxta S. Doctorem, amor quo Deus propter se diligitur ut principium & finis omnis boni naturalis, est quidem summus secundum aliquam considerationem, quatenus per illum homo diligit Deum plus quam se & cetera omnia naturalia, adeoque super omnia: at non est summus simpliciter, quia quoad rationem diligendi & modum dilectionis, superatur ab alio amore Dei, nempe ab amore charitatis, quo diligitur Deus super omnia ut objectum beatificans per claram & intuitivam sui visionem, seu ut summum bonum perfectissime possidendum; quæ ratio diligendi Deum summa est, quia alia excellentior esse non potest. Unde amor charitatis summus est non solum quoad gradum dilectionis, quatenus diligit Deum super omnia, sed etiam quoad rationem diligendi Deum; sed & summus est quoad modum dilectionis, quia diligit Deum modo proportionato rationi diligendi, adeoque modo quo alius esse non potest excellentior. Quare amor charitatis summus est simpliciter, neque mirum est, quod excedat naturalem facultatem naturæ etiam sanæ & integræ, proindeque quod homo in statu innocentie opus habuerit auxilio superaddito, confortante & elevante naturalem facultatem ad rationem illam & modum illum, quo charitas diligit Deum super omnia propter se.

RESPONSIO II.

Homo in statu innocentie indigebat auxilio gratiæ ad producendos actus virtutum infusarum fidei, spei, charitatis, &c. ad servandam legem supernaturalem, & ad perseverandum in integritate ac sanctitate accepta.

Prob. 1. pars. 1. Ex S. Augustino, lib. de corr. & grat. c. 11. ubi de Adamo sic loquitur: *Nec ipsum ergo Deus sine sua gratia esse voluit, quam reliquit in ejus libero arbitrio: quoniam liberum arbitrium ad malum sufficit, ad bonum autem (quod in virtutum infusarum actibus exercendis consistit) nihil est, nisi adjuvetur ab omnipotenti bono.* 2. Ex S. Thoma 1. 2. q. 109. art. 2. in O. ubi dicit, hominem in statu naturæ integræ potuisse quidem per sua naturalia velle & operari bonum suæ naturæ proportionatum, quale est bonum virtutis acquisitæ; at non potuisse bonum superexcedens, quale est bonum virtutis infusæ. Ratio autem à priori est, quia actus virtutum infusarum habent excellentem quemdam in objectum tendendi modum, vi cuius sunt in ordine divino, & ad quem sufficere non possunt vires naturæ, quantumvis sanæ sit & integræ: quare indiget non solum supernaturali illustratione, sed etiam habitibus infusis, aut saltem concursu extraordinario, quo confortetur, & eleveatur ad modum illum, in excellenti quadam objecti apprehensione positum; ex qua apprehensione sequitur excellens quædam actus firmitas, & ad objectum adhæsiō, naturalem hominis facultatem, sanam licet & integram, superexcedens.

Dicit. Amor charitatis, quo Deus diligitur super

omnia, ut summum bonum beatificans, non est magis apprehensivus Dei, quam amor naturalis; quo Deus diligitur super omnia, ut principium & finis omnis boni naturalis. Ergo actibus virtutum infusarum gratis attribuitur excellens in objectum tendendi modus, qui superexcedat vires naturæ sanæ & integræ. R. dist. ant. Amor charitatis, quo Deus, &c. non est magis apprehensivus, magis, inquam, extensivè, aut etiam intensivè, quam amor naturalis, quo Deus, &c. Est. Magis specificè, N. ant. Est igitur, quod amor charitatis nec Deum præferat pluribus objectis, nec habeat plures gradus intensiōis: at habet apprehensionem Dei specificè majorem, seu perfectiorem, & altioris ordinis ad illam Dei apprehensionem, quam habet amor naturalis. Unde neg. conseq.

Secunda pars responsionis sequitur ex prima. Nam lex supernaturalis actus virtutum infusarum præcipit. Tertia pars sequitur ex secunda. Nam primus homo in integritate & sanctitate accepta permanere non poterat, nisi observando legem supernaturalem. Hinc S. Augustinus loco proximè citato ita ait: *Isam gratiam non habuit primus homo, qua nunquam vellet esse malus, sed sanè habuit, in qua si permanere vellet, nunquam malus esset, & sine qua etiam cum libero arbitrio bonus esse non posset.*

ARTICULUS VI.

Utrum in statu naturæ lapsæ major sit natura infirmitas, quam esset in statu naturæ puræ.

Nota. Status naturæ lapsæ est præfens status, in quo natura propter peccatum ab Adamo, ut capite morali generis humani, commissum, è statu integritatis & originalis iustitiæ delapsa est. Duplex autem distingui potest status naturæ lapsæ; unus scilicet naturæ lapsæ, & non reparatæ quoad malum culpæ, qualis est in non baptizatis, & originali peccato maculatis, vel baptizatis, sed mortalis alicujus personalis culpæ rei; alter verò naturæ lapsæ, sed reparatæ per justificationis gratiam quoad malum culpæ, quamvis non quoad malum pænæ, quæ multiplex est, nempe rebellio carnis adversus spiritum, mortalitas, morbi, alique incommoda, à quibus non liberamur, etiam cum justificamur. Hinc in utroque statu naturæ, non reparatæ scilicet, & reparatæ quoad malum culpæ, eadem est, per se loquendo, & seclusis specialibus auxiliis, quæ naturæ debita non sunt, infirmitas, atque difficultas in exercendis bonis operibus. Jam verò, si statum naturæ lapsæ cum statu naturæ puræ comparemus, quæstio est, utrum in natura lapsa eadem sit infirmitas & difficultas, quæ foret in natura pura.

RESPONSIO.

Major est infirmitas & difficultas circa bonum exercendum, & malum vitandum in natura lapsa, quam foret in natura pura.

Prob. ex Conc. Tridentin. sess. 5. can. 1. ubi definitur, primum hominem Adam, cum mandatum Dei in paradiso fuisset transgressus, statim sanctitatem & iustitiam, in qua constitutus fuerat, amisisse, incurrisseque per offensam prævaricationis huiusmodi, iram & indignationem Dei, atque adeo mortem, quam antea illi comminatus fuerat Deus, & cum morte captivitatem sub ejus potestate, qui mortis deinde habuit imperium, hoc est, diaboli; totumque Adam per illam prævaricationem offensam secundum corpus & animam in deterius commutatum fuisse. Hæc autem postrema verba, totumque Adam, &c. vel nihil addunt superioribus, quibus dictum est, primum hominem Adam amisisse sanctitatem & iustitiam, quod dici non debet; vel significant primum hominem ob prævaricationem suam non solum spoliatum fuisse donis gratuitis & supernaturalibus, quibus exornatus fuerat in sui creatione, sed etiam vulneratum fuisse in naturalibus per læsionem virtutum natu-